

EL LLENGUATGE

14/XII/1982

Acostumar a fer-ho

Sembla que és ben clara la diferència entre dues frases com *S'acostumen a arribar a l'hora* i *Acostumen a arribar a l'hora*. La primera significa «Adquireixen el costum d'arribar a l'hora», mentre que la segona vol dir «Tenen per costum d'arribar a l'hora». Però la diferència entre *acostumar-se* i *acostumar* (usat intransitivament) no és únicament semàntica (és a dir, de significat) sinó també estructural o gramatical. Efectivament, és fàcil d'adonar-se que *acostumar-se* és un verb que demana un complement d'objecte introduït per la preposició *a*, el qual complement, per tant, no ha d'ésser necessàriament constituït per un infinitiu, com en l'exemple adduït, sinó que ho pot ésser per un grup nominal o pronominal: *S'acostumen a la bona vida*, *S'ha acostumat a això*. En canvi, *acostumar*, significat «denir per costum», no sembla que admeti la formació d'una frase sinó amb un infinitiu, el qual no es comporta com un complement ordinari, raó per la qual més aviat ha d'atribuir-se al conjunt format per *acostumar* i un infinitiu (enllaçats per mitjà de les preposicions *a* o bé *de*) un valor perifràstic.

Una conseqüència del que acabem d'expressar és que l'infinitiu d'una oració com *Acostumen a venir* no es pot substituir per un pronom feble. El complement del verb *acostumar-se*, tant si és un nom com un infinitiu, es pot reemplaçar pel pronom *hi*: *M'acostumo al silenci* i *S'acostuma a no dir res* es poden reduir, respectivament, a *M'hi acostumo* i *S'hi acostuma*. Hom es podria escarrassar, en canvi, a cercar la pronominalització de *Acostumen a venir* o *Acostumen de venir*, creiem que sense cap resultat satisfactori, i la possibilitat del doble ús preposicional (*a* i *de*) potser encara originaria més perplexitat. El fet de tractar-se d'una perifrasi explica aquesta impossibilitat de pronominalització. Hi ha, però, una altra possibilitat normal de substitució d'un infinitiu esmentat abans, el qual hom no vol repetir: per mitjà del conjunt *fer-ho*: *Hauria pogut embaxacar-me una comissió però no acostumo a fer-ho*. Notem que l'exemple amb què el Diccionari Fabra il·lustra aquest significat del verb *acostumar* és precisament *Acostumen de fer-ho* o *a fer-ho*. D'altra banda, aquest recurs de substitució verbal pot convenir fins i tot en casos de pronominalització possible: *Accedeix a venir un cop la setmana* es pot reduir a *Hi accedeix* i a *Accedeix a fer-ho*.

Albert Jané